

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Strategi för den gemensamma jordbrukspolitiken 2030 och därefter

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Strategins syfte	3
3. Den gemensamma jordbrukspolitiken utveckling	3
4. Utgångspunkter och prioriteringar för det svenska genomförandet av GJP 2023–2027	5
4.1 Nya förutsättningar 2021–2027	5
4.1.1 Förenkling	6
4.1.2 Unga företagare och små jordbruk	7
4.1.3 Grön arkitektur som nytt begrepp	8
5. Omvärldsförändringar	8
6. Den gemensamma jordbrukspolitiken i en ny budgetperiod	10
6.1 EU-kommissionens vision för jordbruk och livsmedel	10
6.2 Reformpaket för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027	11
7. Politiska prioriteringar och målbilder	12
7.1 Utgångspunkter	12
7.2 Dialog och förankring	13
7.3 Målbilder för GJP 2030 och därefter	14
Område a	14
Område b:	14
Område c:	15
Område d:	15
Område e:	16
Område f:	16

1. Sammanfattning

Genom Livsmedelsstrategin 2.0 har regeringen stakat ut vägen för en ökad och mer hållbar svensk livsmedelsproduktion. Budskapet i strategin är tydligt – lönsamheten och konkurrenskraften i livsmedelsproduktionen måste öka. För att bygga Sverige starkare och säkrare i ett nytt geopolitiskt läge måste också robustheten i livsmedelskedjan stärkas.

För att framtidssäkra svenskt jordbruk och Sveriges försörjningsförmåga måste jordbrukare våga satsa och investera. Därför är långsiktigt stabila förutsättningar för företagen av största vikt.

Med jämna mellanrum reformeras EU:s gemensamma jordbrukspolitik (GJP). Vid reformer ändras både EU-regelverk och det nationella genomförandet av politiken. Sommaren 2025 lade EU-kommissionen fram ett förslag till ett reformerat GJP-regelverk som ska träda i kraft 2028¹. För att ge långsiktiga signaler om regeringens prioriteringar som svenska jordbrukare behöver har regeringen utarbetat denna strategi för GJP 2030 och därefter.

Regeringen kommer i den reformerade GJP fokusera på insatser för att

- stimulera aktivt jordbruk och en ökande livsmedelsproduktion i hela Sverige,
- fler unga personer och personer som i dag inte är verksamma i jordbruksbranschen ska vilja och kunna etablera sig som företagare, delägare eller anställda inom branschen,
- bygga den konkurrenskraft och lönsamhet som är grunden för en ökad robusthet, samt

¹ Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034 COM(2025) 560 final,

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the European Fund for economic, social and territorial cohesion, agriculture and rural, fisheries and maritime, prosperity and security for the period 2028-2034 and amending Regulation (EU) 2023/955 and Regulation (EU, Euratom) 2024/2509.

COM/2025/565 final.

- med utgångspunkt i svenska jordbrukares stora kompetens och engagemang och det redan pågående miljö- och klimatarbetet inom svenskt jordbruk ytterligare minska jordbrukets miljö- och klimatpåverkan och stärka den biologiska mångfalden i odlingslandskapet.

2. Strategins syfte

Regeringen fattade den 20 mars 2025 beslut om Livsmedelsstrategin 2.0 (LI2023/00161 m.fl.). Livsmedelsstrategin 2.0 innebär en tydlig kraftsamling i arbetet inom livsmedelsområdet, med fokus på att stärka lönsamhet och konkurrenskraft i livsmedelssektorn och att öka robustheten i hela livsmedelskedjan. Av strategin framgår att den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) är det viktigaste och budgetmässigt mest omfattande verktyget för att bidra till ökad lönsamhet och konkurrenskraft i jordbruket vilket är avgörande för att kunna nå det mål om ökad hållbar svensk livsmedelsproduktion som riksdagen har fastställt.

När GJP successivt förändras, närmast inför budgetperioden 2028–2034, är det viktigt att politiken utformas och genomförs på ett effektivt sätt som bidrar till att livsmedelsstrategins övergripande mål och mål för de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad, samt Kunskap och innovation (prop. 2016/17:104 bet. 2016/17: MJU23, rskr. 2016/17:338) kan uppfyllas, inom ramen för de EU-gemensamma målsättningarna och oavsett den slutliga budgetomfattningen för GJP i Sverige. Många vägval och ställningstaganden ska göras, inte minst i arbetet med att utforma det nationella genomförande av GJP i Sverige. I denna strategi beskrivs vad regeringen bedömer att GJP behöver bidra till på gårds- och samhällsnivå inom jordbrukssektorn, i tillämpliga fall även för rennäringen, 2030 och därefter för att den hållbara svenska livsmedelsproduktionen ska kunna öka i enlighet med livsmedelsstrategins mål.

3. Den gemensamma jordbrukspolitikens utveckling

Den första gemensamma jordbrukspolitiken infördes 1962 med utgångspunkt i de mål som lades fast i Romfördraget 1957, i samband med att den Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG) grundades. Dessa mål ligger fortfarande till grund för den gemensamma jordbrukspolitiken, trots att fördraget har omförhandlats vid flera tillfällen. I dag återfinns målen i artikel 39 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och artikel 38–44 behandlar EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Sammanfattningsvis syftar

EU:s gemensamma jordbrukspolitik till att öka jordbrukets produktivitet, säkerställa en rättvis levnadsstandard för jordbrukare, stabilisera marknaderna, trygga livsmedelsförsörjningen och ge konsumenterna tillgång till prisvärda livsmedel.

Även om målen för jordbrukspolitiken i fördraget har varit desamma sedan 1962 har den gemensamma jordbrukspolitiken genomgått många förändringar för att möta aktuella utmaningar. Från 1960-talet fram till 1990-talet var prisregleringar av jordbruksvaror och gränsskydd de huvudsakliga medlen för att uppnå de jordbrukspolitiska målen. Politiken utformades för att stimulera produktion, och eftersom priset på livsmedel inom EU var högre än på världsmarknaden resulterade det i utbudsöverskott som exporterades till övriga världen med hjälp av exportbidrag. För att undvika utbudsöverskott infördes olika former av kvoter, till exempel mjölkkvoterna som infördes 1984. Den dåvarande jordbrukspolitiken kritiserades från olika håll för att vara kostsam, byråkratisk, orsaka överskottsproduktion och inte heller vara miljömässigt hållbar.

Detta ledde till en reform av jordbrukspolitiken 1992, en reform som visade sig bli den första av en serie reformer i marknadsorienterad riktning. Genom dessa reformer integrerades även miljöhänsyn och miljöåtgärder i successivt ökande omfattning i den gemensamma jordbrukspolitiken. Reformerna innebar också att prisstödet på jordbruksprodukter sänktes och i stället erhöjld jordbrukarna djurbidrag och arealbidrag. Samtidigt kvoterades produktionen på brukarnivå och nationell nivå. I mitten av 1990-talet ökade fokus på livsmedelskvalitet och stöd infördes för att främja investeringar, rådgivning och bearbetning av livsmedel och marknadsföring av dessa. Dessutom infördes en gemensam lagstiftning om ekologisk produktion. Ytterligare en reform genomfördes 1999 och tillsammans med ytterligare steg mot en mer marknadsorienterad jordbrukspolitik innebar reformen att landsbygdsutveckling blev en integrerad del av jordbrukspolitiken.

År 2003 inleddes en av de mer genomgripande reformerna av den gemensamma jordbrukspolitiken, delvis för att integrera anpassningar av jordbrukspolitiken som en del av kraven i pågående handelsförhandlingar och till kommande östutvidgning av EU. I reformen infördes det frikopplade gårdsstödet som i hög utsträckning bröt det tidigare sambandet mellan jordbrukarnas stöd och produktionen.

Ytterligare steg för att marknadsorientera jordbrukspolitiken togs under perioden 2003 till 2013. Reformen 2013 innebar dock i viss utsträckning ett avsteg från en ökad marknadsorientering till exempel genom att en ökad andel stöd som kopplades till produktion tilläts. EU:s jordbruksreform 2013 innebar fokus på att göra jordbruket mer miljövänligt, öka konkurrenskraften och säkerställa en hållbar utveckling av landsbygden. I reformen introducerades bland annat förgröningsstöd för att främja biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Klimat- och miljöinsatser började integreras i GJP på allvar redan från 1990-talet, men fick en tydlig och systematisk roll i reformen 2013 i och med att förgröningsstödet infördes. En annan tydlig förändring var att fördelning av stödet ändrades för att bli mer rättvist, skillnaderna mellan nivån på inkomststödet mellan jordbrukare minskade. Utbetalningar av ersättning över en viss nivå begränsades vilket ledde till minskade stödnivåer för de största jordbruken. Avsikten var att förbättra inkomststöden för att rikta stöd till de jordbrukare som bäst behövde det, särskilt unga jordbrukare, jordbrukare i låginkomstbranscher och jordbrukare i områden med naturliga begränsningar.

4. Utgångspunkter och prioriteringar för det svenska genomförandet av GJP 2023–2027

4.1 Nya förutsättningar 2021–2027

Inför den sjuåriga EU-budgetperioden 2021–2027 skedde förhållandevis omfattande förändringar av GJP. Dessa förändringar kom att få stor påverkan på förutsättningarna för det nationella genomförandet av politiken. Den nya budgetperioden inleddes därför med en tvåårig övergångsperiod under vilken de befintliga stöden inom GJP förlängdes, efter att stöden anpassats till de nya budgetförutsättningarna. Övergångsperioden behövdes för att ge tid för EU-kommissionen och medlemsstaterna att förbereda införandet av den reformerade politiken från och med 2023.

En av de stora förändringarna inför perioden 2021–2027 var att insatser från GJP:s båda fonder, Europeiska garantifonden för jordbruket och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, för första gången skulle samlas i en strategisk plan. Motsvarande förfarande hade tidigare endast omfattat landsbygdsprogrammet. Ett successivt ökat inslag av nationella valmöjligheter kopplat till åtgärder finansierade av båda fonderna gjorde det möjligt att samla hela GJP i ett gemensamt styrdokument.

Trots det nya helhetsgreppet bibehölls samma finansieringsprincip som tidigare. En finansieringsprincip som innebär att vissa åtgärder kan finansieras fullt ut med medel från EU-budgeten och andra åtgärder förutsätter att nationell medfinansiering kompletterar de tillgängliga EU-medlen.

I varje reform av GJP, sedan Sverige blev medlem i EU, har politikens komplexitet och regelbördan för företagen ökat. Regelverken i sig har blivit alltmer detaljerade och komplexa samtidigt som nya målområden, åtgärder och uppföljningsmetoder har tillförts GJP. Av dessa är vissa obligatoriska och andra frivilliga för medlemsstaterna att införa. Detta har skett utan att andra delar i motsvarande omfattning har tagits bort. Mångfalden av mål och åtgärder har gjort såväl själva politiken som medlemsländernas planering, genomförande och uppföljning mer omfattande och svåröverblickbara.

4.1.1 Förenkling

I den behovsanalys som genomfördes som en del i arbetet med den strategiska planen konstaterades ett stort antal behov inom politikens hela räckvidd. Mot bakgrund av de allt större administrativa svårigheter som präglat genomförandet av GJP gjorde den dåvarande regeringen, i samband med reformen av GJP 2021, ett strategiskt vägval i syfte att förenkla politiken.

I stället för att utarbeta åtgärder för att möta samtliga identifierade behov inom den strategiska planen valde den dåvarande regeringen att möta vissa av dessa behov med nationella åtgärder, utanför GJP. Administrationen och utformningen av åtgärderna kunde därmed förenklas genom att reglerna i större utsträckning kunde anpassas till svenska förutsättningar. Även risken för dubbelfinansiering med GJP och nationella stödinstrument minskade för vissa områden och tydligheten ökade gentemot stödsökande. Stöd för investeringar i skogens miljö, kommersiell service och bredband var exempel på sådana nationella stödformer. För andra stöd begränsades i stället vilken målgruppen som kunde erhålla stödet i GJP av liknande skäl, till exempel stöd för lokala vattenvårdsprojekt som i den strategiska planen endast kunde beviljas till företag, medan myndigheter och organisationer fortsatt hänvisades till den nationella stödformen för lokala vattenvårdsprojekt, LOVA.

Dessutom avskaffades vissa instrument i stöden som skapade höga administrativa kostnader, såsom stödrätter² inom inkomststödet och åtagandeplaner i miljöersättningen för skötsel av betesmarker och slåtterängar. Ytterligare förenklingar vidtogs genom att schabloner användes i ökad utsträckning inom projekt- och investeringsstöd.

Förenklingar åstadkoms vidare genom ändringar i regler om stöd för ekologisk djurhållning och skötsel av betesmarker. Genom ändringarna löstes problem som tidigare hade lett till försenade utbetalningar för många ekologiska lantbrukare. Samtidigt höjdes ersättningsnivåerna för ekologisk djurhållning.

Det beslutades dessutom att stöd till lokala utvecklingsprojekt genom Leader-metoden skulle vara det huvudsakliga stödinstrumentet i GJP för stödinsatser med en bredare landsbygdsansats, som riktas till andra mottagare än inom jordbruket, samtidigt som det möjliggjordes att Leader skulle kunna erbjudas över hela landet.

Sammantaget ledde detta till en förenkling av GJP för både företag och myndigheter.

4.1.2 Unga företagare och små jordbruk

Den reform som genomfördes 2021 innebar också att ett förstärkt inkomststöd för unga och ett nytt omfördelningsstöd infördes med syfte att mindre företag skulle få högre inkomststöd än större företag. Sverige valde en jämförelsevis hög gräns för omfördelningsstödet mot bakgrund av att svenska familjejordbruk är större än i många andra medlemsstater. Omfördelningsstödet uppgår till cirka 170 kronor per hektar utöver inkomststödet för de första 150 hektaren. Gårdar med storlek på upp till 200 hektar har därmed fått ett nettotillskott i inkomststödet i förhållande till större gårdar.

Nya jordbruksföretagare som är under 40 år kan de första fem verksamhetsåren erhålla ett tillskott till inkomststödet om cirka 1 150 kronor per hektar.

² Stödrätter var ett administrativt system inom EU:s jordbrukspolitik som användes för att fördela gårdsstöd (arealbaserat inkomststöd) till jordbrukare. För att få gårdsstöd behövde jordbrukare tidigare inneha stödrätter, som motsvarade ett visst antal hektar mark. Dessa stödrätter kunde köpas, säljas eller hyras, och var ofta kopplade till marköverlåtelse vid köp eller arrende. Systemet avskaffades 2023.

För stödet till företagare under 40 år avsattes 2,9 procent av inkomststödet, utöver de medel som avsattes till det så kallade startstödet.

4.1.3 Grön arkitektur som nytt begrepp

I reformen av GJP 2021–2027 infördes ett nytt grepp för att beskriva och koordinera instrument som syftar till miljömässig hållbarhet, så kallad grön arkitektur. Hur lagstiftning, grundläggande villkor i GJP och olika former av stöd och ersättningar sammantaget bidrar till en ökad leverans i fråga om mål inom miljöområdet för vatten, luft, klimat, biologisk mångfald och landskap beskrivs i den strategiska planen. En bärande tanke var att dessa olika instrument skulle kunna förstärka varandra.

Samtidigt reformerades de grundläggande villkoren, kraven på öronmärkta resurser för miljö och klimat skärptes och ett nytt stödinstrument för ettåriga miljöersättningar infördes. Inom ramen för detta införde regeringen två helt nya stöd, för mellangrödor respektive precisionsjordbruk. Samtidigt ändrades stöden för fånggrödor, vårbearbetning och ekologisk produktion från att vara utformade som fleråriga ersättningar till den nya, ettåriga ersättningen, i huvudsak av förenklingsskäl. Senare under programperioden infördes också ytterligare miljöersättningar inom det nya instrumentet, till vall respektive blommande åker och fältkant.

Utöver de budgetmedel som avsatts för kompensationsstödet till jordbrukare i mindre gynnade områden har cirka 25 procent av de totala medlen i den strategiska planen allokerats till stöd för miljö, klimat och djurvälstånd. Andelen är högre om man endast ser till EU-medlen. Även satsningar på innovation, kompetensutveckling och andra projektstöd förväntas bidra till målsättningarna inom dessa områden.

Grundläggande villkor om bland annat växtföljd, avsättning av miljöytor och landskapselement, marktäckning under känsliga perioder och buffertremsor mot vatten och på sluttande mark infördes på EU-nivå som ett krav för att få ta del av stöden. De grundläggande villkoren ersatte det tidigare förgröningsstödet. Kraven reviderades i mitten av planperioden efter att EU-kommissionen lagt fram två förenklingspaket.

5. Omvärldsförändringar

Jordbruksföretagens förutsättningar påverkas i hög grad av förändringar och händelser i omvärlden. De senaste åren har flera av dessa händelser haft stor

betydelse för Europas och Sveriges jordbruksindustri och livsmedelsproduktion.

- **Covid-19-pandemin** visade på sårbarheter i globala leveranskedjor och ledde till förändrade konsumtionsmönster. Vissa sektorer, inte minst restaurangnäringen och besöksnäringen, drabbades hårt vilket i sin tur påverkade jordbruket.
- **Rysslands fullskaliga anfallskrig mot Ukraina** har medfört störningar på de globala marknaderna för livsmedel, insatsvaror och energi. Detta har lett till ökade kostnader för livsmedelsbranschen vilket påverkat priserna på livsmedel i Europa och även på den internationella marknaden. Det förändrade säkerhetspolitiska läget har också ökat behovet av en robust primärproduktion och stärkt livsmedelsberedskap i Sverige.
- **Klimatförändringar och extrema väderhändelser** har påverkat jordbruket, både i Sverige och internationellt. Torka, bränder, översvämningar och nya skadegörare kan leda till minskade skördar och ökade produktionskostnader.
- **Utbrott av djursjukdomar** som afrikansk svinpest, salmonella, blå-tunga och fågelinfluensa har inneburit stora utmaningar för animalie-sektorn.
- **Ekonomiska faktorer**, som hög inflation och snabbt stigande räntor under 2022 och 2023, har bidragit till ökade kostnader för företag i hela livsmedelskedjan, framför allt inom jordbrukssektorn, och har dessutom urholkat konsumenternas köpkraft.
- **Internationell handel och protektionism** påverkar också jordbrukssektorn. Handelshinder, tullar eller förändrade export- och importvillkor kan snabbt förändra utbud och priser på livsmedel.

Sammantaget visar dessa omvärldshändelser att såväl svensk som europeisk jordbrukssektor påverkas av både inhemska och internationella förhållanden. För att säkerställa en trygg och robust livsmedelsförsörjning i Sverige och Europa krävs därför att politiken anpassas för att hantera omvärldsförändringar, att företagens lönsamhet och konkurrenskraft stärks samt att beredskapen för kriser och störningar ökar.

Regeringen betonar i propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34) att livsmedelsberedskap ytterst handlar om överlevnad men

även om att upprätthålla försvarsviljan. En väl fungerande och robust livsmedelsförsörjning är därför avgörande för samhällets motståndskraft och för totalförsvarets funktion. Därför är arbetet med att stärka livsmedelsförsörjningen central vid uppbyggnaden av det civila försvaret. Inom EU tas flera initiativ på beredskapsområdet, bland annat genom den europeiska beredskapsunionsstrategin, vidare arbetar EU-kommissionen utifrån principen om inbyggd beredskap när nya förslag tas fram, vilket även har påverkat utformningen av den framtida gemensamma jordbrukspolitiken.

6. Den gemensamma jordbrukspolitiken i en ny budgetperiod

6.1 EU-kommissionens vision för jordbruk och livsmedel

EU-kommissionen presenterade den 19 februari 2025 ett meddelande om en vision för jordbruk och livsmedel³ Meddelandet, som riktar sig till hela livsmedelskedjan, tar avstamp i rekommendationerna från den strategiska dialogen om framtiden för EU:s jordbrukssektor som EU-kommissionen lanserade 2024. Meddelandet utgör en vision för 2040 om ett jordbruksbaserat livsmedelssystem som är attraktivt, konkurrenskraftigt, hållbart och rättvist för nuvarande och kommande generationer. Visionen utgår från följande fyra övergripande mål, en attraktiv sektor som garanterar en skälig levnadsstandard och nya inkomstmöjligheter, en konkurrenskraftig och resilient sektor, en framtidssäkrad jordbruksbaserad livsmedelsindustri i symbios med naturen samt värdesättning av livsmedel och främjande av rättvisa levnads- och arbetsvillkor i livskraftiga landsbygdsområden. Digitalisering, innovation och kunskapsöverföring beskrivs, jämte förenkling, som horisontella prioriteringar.

Inledningsvis i visionen betonas vikten av en rättvis levnadsstandard för jordbrukare och att de kan tillgodogöra sig inkomster från olika källor, liksom jordbrukarnas stärkta ställning i livsmedelskedjan. Stödet till jordbrukare ska bli rättvist och mer riktat mot aktiv produktion. EU-kommissionen aviserar i visionen att den avser ta fram en strategi för generationsväxling. En sådan strategi presenterades i oktober 2025.⁴

³ MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN En vision för jordbruk och livsmedel En attraktiv jordbruks- och livsmedelsindustri för kommande generationer COM(2025) 75 final.

⁴ MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN.

För att stärka jordbrukets motståndskraft och konkurrenskraft lyfts innovation, forskning och kunskapsöverföring fram, liksom verktyg för riskhantering, klimatanpassning och livsmedelsberedskap. Jordbruket ska, med beaktande av sektorns konkurrenskraft och tryggad livsmedelsförsörjning, genom miljö- och klimatåtgärder bidra till minskade utsläpp, ökad kolinlagring och skydd av biologisk mångfald.

EU-kommissionen lyfter även fram jordbruket som drivkraft för utveckling och välmående i landsbygderna.

6.2 Reformpaket för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027

EU-kommissionen presenterade i juli 2025 ett reformförslag för GJP, för perioden efter 2027⁵. GJP kommer, enligt förslaget, under nästa programperiod vara en del av en övergripande fond tillsammans med flera andra politikområden med nationellt tilldelade budgetramar, s.k. nationella kuvert. Det nya förslaget till en gemensam jordbrukspolitik är huvudsakligen fokuserat på förenklingar, generationsväxling samt innovation men många av stödmöjligheterna liknar dagens. Krav införs på att inkomststöden i högre grad ska riktas till företag som har en aktiv jordbruksproduktion och flera nya obligatoriska stöd införs. När det gäller marknadsordningen föreslår EU-kommissionen vissa tillägg till den redan existerande samlade marknadsordningen och föreslår dessutom bland annat åtgärder för att stärka beredskapen i livsmedelskedjan. Förslaget innebär att medlemsländerna i sina respektive planer för den nya fonden ska allokera 43 procent av EU-budgetmedlen till miljö- och klimatåtgärder.

En reformerad GJP ska, enligt EU-kommissionens förslag, inom följande sex områden bidra till

- a. rättvis och tillräcklig inkomst för jordbrukare samt säkerställa deras långsiktiga konkurrenskraft, inklusive jordbrukarnas ställning i värdekedjan,

Strategi för generationsskifte inom jordbruket (COM(2025) 872).

⁵ Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034 COM(2025) 560 final.

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the European Fund for economic, social and territorial cohesion, agriculture and rural, fisheries and maritime, prosperity and security for the period 2028-2034 and amending Regulation (EU) 2023/955 and Regulation (EU, Euratom) 2024/2509.

COM/2025/565 final.

- b. att öka yrkets attraktivitet och främja generationsväxling,
- c. att stärka klimatarbetet, tillhandahålla ekosystemtjänster, cirkulära lösningar, bevara biologisk mångfald och naturresurser, främja hållbart jordbruk samt förbättra djurvälståndet,
- d. att förbättra motståndskraften, jordbrukarnas beredskap och förmåga att hantera kriser och risker,
- e. att förbättra tillgången till kunskap samt påskynda innovation och den digitala omställningen för en livskraftig livsmedelssektor, samt
- f. att förbättra arbetsmiljön och levnadsvillkoren i landsbygdsområden.

7. Politiska prioriteringar och målbilder

7.1 Utgångspunkter

Den svenska grundläggande utgångspunkten i arbetet med GJP efter 2027 är att den kommande reformen ska leda till lönsamhet, konkurrenskraft och förenkling samtidigt som politiken bidrar till uppfyllandet av gemensamt beslutade miljö- och klimatåtaganden. En förändrad omvärldsbild innebär även att ett ökat fokus bör ligga på att främja en robust primärproduktion i hela landet som kan bidra till en trygg livsmedelsförsörjning och därigenom en ökad beredskap. Regeringen anser att ett förstärkt arbete med beredskap och krishantering inom EU stärker motståndskraften i medlemsstaterna och bidrar till utvecklingen av det civila försvaret i Sverige.

Utgångspunkterna i arbetet med GJP kan komma att utvecklas allt eftersom förhandlingarna pågår.

Mot bakgrund av att medel inom GJP är allokerade utifrån medlemsstatens jordbruksareal skulle omfattande skogliga stöd vara menliga för målet om ökad hållbar svensk livsmedelsproduktion. På EU-nivå verkar regeringen fortsatt för att konkurrensen för skogsbruket inte snedvrids, och en politisk utgångspunkt är därför att produktionskopplade stöd på det skogliga området genom GJP bör undvikas.

Det ska vara enkelt att starta, driva och utveckla företag i Sverige. Regeringen bedriver en offensiv förenklingsagenda för att minska regelbördan och de administrativa kostnaderna för svenska företag. Denna förenklingsagenda ska vara vägledande även i arbetet med utformning och genomförande av GJP. Förenklingsambitionen måste ta sin utgångspunkt i behovet av att minska den administrativa bördan för stödmottagarna. Där-

igenom kan konkurrenskraften i jordbruket stärkas samtidigt som legitimiteten för systemet ökar. Regeringen anser att det är av stor vikt att verka för förenklingar och effektiviseringar och samtidigt bibehålla en god uppfyllelse av politikens mål. Svenska och europeiska lantbrukare behöver ett ändamålsenligt, proportionerligt och enkelt regelverk för att kunna öka sin konkurrenskraft.

Den inriktning för arbetet inom livsmedelsområdet som regeringen har lagt fast genom Livsmedelsstrategin 2.0, med fokus på stärkt lönsamhet och konkurrenskraft samt ökad robusthet, ska genomsyra utformningen och genomförandet av GJP i Sverige.

För att de målbilder som beskrivs i denna strategi ska kunna uppnås behöver landsbygderna utgöra en attraktiv miljö där både unga och äldre vill leva, bo och verka. Det är många olika samhällssektorer och politiska initiativ, även utanför GJP, som påverkar landsbygdernas attraktivitet. Lokal mobilisering och partnerskap genom Leader-metoden skulle även fortsättningsvis kunna vara ett sätt att skapa förutsättningar för samarbete och utveckling i landsbygderna som bidrar till attraktivitet, inkludering, företagsutveckling och stärkt civil beredskap. Frågan om Leader kommer att hanteras i det fortsatta arbetet med den nationella och regionala partnerskapsplan som varje medlemsstat ska utarbeta för att genomföra insatser inom ramen för den övergripande fond som beskrivs ovan i avsnitt 6.2.

7.2 Dialog och förankring

För att utformning och genomförande av GJP under kommande budgetperiod ska bidra till att på ett effektivt sätt möta utmaningar och ta tillvara möjligheter i svenskt jordbruk har regeringen fört en nära dialog med företrädare för jordbruksnäringen och andra berörda organisationer. Detta har skett genom att regeringen vid tre tillfällen arrangerat möten, så kallade hearings, om GJP inför kommande budgetperiod. Som komplement till detta har regeringen även bjudit in till ett flertal rundabordssamtal om viktiga frågeställningar kopplade till framtida GJP. Regeringen avser att fortsätta den nära dialogen med branschen, såväl i frågor som rör GJP som i andra angelägna frågor.

De målbilder som beskrivs i denna strategi har utformats baserat på de grundläggande utgångspunkter som framgår ovan i avsnitt 7.1 samt utifrån

de dialoger som förts med företrädare för jordbruksnäringen och med beaktande av EU-kommissionens reformförslag.

7.3 Målbilder för GJP 2030 och därefter

Nedan framgår, för vart och ett av de sex områden som anges i EU-kommissionens reformförslag, regeringens målbilder för vad GJP ska leverera i Sverige 2030 och därefter. Dessa målbilder gäller oaktat budgetomfattning för GJP.

Område a

Rättvis och tillräcklig inkomst för jordbrukare samt säkerställa deras långsiktiga konkurrenskraft, inklusive jordbrukarnas ställning i värdekedjan.

Målbild:

- GJP ska stärka jordbrukets lönsamhet och konkurrenskraft och stimulera aktivt jordbruk och en ökande livsmedelsproduktion i hela Sverige där fler heltidsjordbrukare kan leva bra på sin lön.
- GJP ska bidra till ökad innovation på företagsnivå, underlätta tillgången till kapital och bidra till stärkt produktivitet, utveckling och omställning av företag i syfte att stärka lönsamhet och konkurrenskraft, möta klimatförändringarna och genom ökad resurseffektivitet bidra till minskad negativ klimat- och miljöpåverkan.

Område b:

Öka yrkets attraktivitet och främja generationsväxling.

Målbild:

- GJP ska bidra till att fler unga och personer som i dag inte är verksamma i jordbruksbranschen ska vilja och kunna etablera sig som företagare, delägare eller anställda inom branschen.
- GJP ska underlätta för unga och nya jordbrukare under hela processen att planera, starta och driva företag som ung eller nystartad.
- GJP ska utformas så att överlåtelse av företag inte motverkas utan i stället stimuleras.

Område c:

Stärka klimatarbetet, tillhandahålla ekosystemtjänster, cirkulära lösningar, bevara biologisk mångfald och naturresurser, främja hållbart jordbruk samt förbättra djurvälfaerden.

Målbild:

- GJP ska bidra till uppfyllandet av på EU-nivå gemensamt beslutade miljö- och klimatåtaganden genom att göra det enklare och ännu mer attraktivt för jordbrukare att vidta effektiva åtgärder som gynnar miljö och klimat.
- Miljö- och klimatinsatserna i GJP ska prioriteras till effektiva skötselinsatser och produktiva investeringar som bland annat bidrar till minskat växtnäringsläckage, minskade växthusgasemissioner och ammoniakavgång, stärkt biologisk mångfald, och som medger att livsmedelsproduktionen ökar såväl totalt som i det enskilda företaget.
- GJP ska utformas så att de krav och villkor som ställs ska kunna anpassas utifrån svenska förhållanden och vara begripliga, logiska och välmotiverade för att kunna fungera i jordbrukarnas vardag.
- GJP ska bidra till att stärkt lönsamhet och konkurrenskraft inom animalieproduktionen förenas med en bibehållen hög ambitionsnivå inom djurvälfaerd, förebyggande djurhälsoarbete och ansvarsfull antibiotikaanvändning.

Område d:

Förbättra motståndskraften, jordbrukarnas beredskap och förmåga att hantera risker och kriser.

Målbild:

- GJP ska fokusera på att bygga den konkurrenskraft och lönsamhet som är grunden för en ökad robusthet, och en förutsättning för en fungerande försörjningsberedskap och ett starkt civilt försvar. Detta kan ske både genom generellt lönsamhetshöjande åtgärder och riktade förebyggande åtgärder, samtidigt som en hög riskmedvetenhet uppmuntras.
- GJP ska bidra till att stärka jordbruksföretagens förmåga att hantera risker och kriser samt att kunna upprätthålla verksamheten vid höjd beredskap och ytterst krig. GJP ska också vid behov kunna användas för att hantera marknadsrelaterade kriser.

Område e:

Förbättra tillgången till kunskap samt påskynda innovation och den digitala omställningen för en livskraftig livsmedelssektor.

Målbild:

- GJP ska underlätta för jordbruksföretag att ta del av uppdaterad kunskap som bidrar till lönsamhet och livskraft i det enskilda företaget samt till ökad resurseffektivitet och minskad klimat- och miljöpåverkan.
- GJP ska öka innovationshöjden inom jordbruket genom att bidra till utveckling av metoder och förnyelse och tillämpning av innovationer i praktiskt jordbruk.
- GJP ska bidra till att jordbrukarnas kunskaper och erfarenheter tas tillvara och bidra till sektorns livskraft och utveckling genom att de kommer andra jordbrukare till del.
- GJP ska bidra till att möjligheter inom digitalisering och AI tas tillvara i jordbruket.

Område f:

Förbättra arbetsmiljön och levnadsvillkoren i landsbygdsområden.

Målbild:

- GJP ska bidra till att göra sektorn attraktiv genom god lönsamhet, investeringar och bra fysisk och psykosocial arbetsmiljö som underlättar för fortsatt företagande samt rekrytering av nya företagare, delägare och anställda.
- För att bidra till en god psykosocial arbetsmiljö ska GJP ska utformas och genomföras så att det bidrar till långsiktigt stabila förutsättningar, enkla regler och effektiva och förtroendeskapande myndighetskontakter för företagen.
- GJP:s viktigaste bidrag till levnadsvillkoren i landsbygderna ska vara att stärka jordbruksföretagens lönsamhet och konkurrenskraft för jobb och tillväxt i hela landet.
- Utformningen och genomförandet av GJP ska bidra till ökad jämställdhet och mångfald inom jordbrukssektorn och verka för att alla medborgares potential tas tillvara.